

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

16 päivänä joulukuuta 2010*

Asiassa C-266/09,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka College van Beroep voor het bedrijfsleven (Alankomaat) on esittänyt 29.5.2009 tekemälleen päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.6.2009, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Stichting Natuur en Milieu,

Vereniging Milieudefensie ja

Vereniging Goede Waar & Co.

vastaan

College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, aiemmin College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen,

* Oikeudenkäyntikieli: hollanti.

Bayer CropScience BV:n ja

Nederlandse Stichting voor Fytofarmacien

osallistuessa asian käsittelyyn,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot (esittelevä tuomari)
sekä tuomarit K. Schiemann, L. Bay Larsen, C. Toader ja A. Prechal,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies M. Ferreira,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.9.2010 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Stichting Natuur en Milieu, edustajanaan J. Rutteman, avustajanaan advocaat B. N. Kloostra,

- Vereniging Milieudefensie, edustajanaan advocaat B. N. Kloostra,

- Vereniging Goede Waar & Co., edustajanaan advocaat B. N. Kloostra,

- College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, aiemmin College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen, edustajanaan I. L. Rol, avustajanaan advocaat R. van den Tweel,

- Bayer CropScience BV, edustajinaan advocaat D. Waelbroeck, advocaat E. Antypas ja advocaat E. Broeren,

- Alankomaiden hallitus, asiamiehinään C. Wissels ja Y. de Vries,

- Kreikan hallitus, asiamiehinään S. Papaïoannou ja I. Chalkias,

- Euroopan komissio, asiamiehinään P. Oliver ja B. Burggraaf,

kuultuaan julkisasiamiehen 23.9.2010 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY (EYVL L 230, s. 1) sekä ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY (EUVL L 41, s. 26) tulkintaa.

- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Stichting Natuur en Milieu, Vereniging Milieudéfense ja Vereniging Goede Waar & Co. ovat nostaneet kumoamiskanteen

päätöksestä, jolla College voor de toelating van gewasbeschermingsmiddelen en biociden, aiemmin College voor de toelating van bestrijdingsmiddelen (jäljempänä CTB), kieltäytyi antamasta niille tietoa tietyistä lehtisalaatissa tai sen pinnalla olevan tehoaine propamokarbin jäämiä ja tehokkuutta koskevista tutkimuksista ja kenttäkokeita koskevista selvityksistä (jäljempänä riidanalainen päätös).

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 90/313/ETY

- 3 Ympäristöä koskevan tiedon saannin vapaudesta 7.6.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/313/ETY (EYVL L 158, s. 56) 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Jollei tässä artiklassa toisin säädetä, jäsenvaltioiden on varmistettava, että viranomaisia vaaditaan saattamaan ympäristöön liittyvät tiedot kaikkien luonnollisten henkilöiden tai oikeushenkilöiden saataville näiden pyynnöstä ja näiden tarvitsematta osoittaa, että asia koskee heitä.

Jäsenvaltioiden on määriteltävä, millä tavoin tällaiset tiedot saatetaan tehokkaasti saataville.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää, että pyydettyä tietoa voidaan kieltäytyä antamasta, jos se liittyy:

--

- kaupallisiin tai teollisiin salassa pidettäviin tietoihin, mukaan lukien henkinen omaisuus;
- henkilötietojen tai -tiedostojen tai molempien luottamuksellisuuteen;
- kolmannen osapuolen toimittamaan aineistoon, kun tällä ei ole oikeudellista velvoitetta toimittaa sitä;

--

Viranomaisten hallussa olevista tiedoista toimitetaan osa, jos se on mahdollista erottaa edellä mainittuja etuja koskeviin seikkoihin liittyvistä tiedoista.

--”

Direktiivi 90/642/ETY

- 4 Torjunta-ainejäämien enimmäismäärien vahvistamisesta tietyille kasvikunnasta peräisin oleville tuotteille, mukaan lukien hedelmät ja vihannekset, 27.11.1990 annetun neuvoston direktiivin 90/642/ETY (EYVL L 350, s. 71), sellaisena kuin se on muutettuna 25.6.1997 annetulla neuvoston direktiivillä 97/41/EY (EYVL L 184, s. 33), 5 b artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on tehtävä järjestelyjä pysyvien tai väliaikaisten jäämien enimmäismäärien vahvistamiseksi sellaisille alkuperäjäsenvaltiosta tuleville 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille tuotteille, joille ei ole vahvistettu jäämien enimmäismääriä 3 artiklan 1 kohdan tai 5 a artiklan säännösten mukaisesti, ottaen huomioon alkupe-
räjäsenvaltion hyvä maanviljelystapa ja sanotun rajoittamatta kuluttajien terveyden suojelun edellyttämiä ehtoja.”

Direktiivi 91/414

- 5 Direktiivin 91/414 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Ottaan huomioon tieteellisen ja teknisen tietämyksen tason tehoaine on sisällytettävä liitteeseen I enintään 10 vuoden pituiseksi alkujaksoksi, jos voidaan olettaa, että kyseistä tehoainetta sisältävät kasvinsuojeluaineet täyttävät seuraavat edellytykset:

- a) niiden jäämillä, jotka syntyvät hyvän kasvinsuojelukäytännön mukaisen käytön seurauksena, ei ole haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveyteen tai

pohjaveteen tai kohtuuttomia haittavaikutuksia ympäristölle, ja silloin kun mainitut jäämät ovat toksikologisesti tai ympäristön kannalta merkitseviä, ne voidaan mitata yleisesti käytetyillä menetelmillä,

- b) niiden käytöllä hyvän kasvinsuojelukäytännön mukaisesti ei ole haitallisia vaikutuksia ihmisten tai eläinten terveyteen tai kohtuuttomia haittavaikutuksia ympäristölle 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan iv ja v alakohdassa säädetyllä tavalla.”

- 6 Direktiivin 91/414 14 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden ja komission on varmistettava, että hakijoiden toimittamia liikesalaisuuksia sisältävät tiedot säilyvät luottamuksellisina, jos hakija, joka haluaa saada tehoaineen merkityksi liitteeseen I, tai hakija, joka hakee lupaa kasvinsuojeluaineelle, niin pyytää ja jos jäsenvaltio tai komissio hyväksyy hakijan esittämät perustelut, sanotun kuitenkin rajoittamatta – – direktiivin 90/313 – – säännösten soveltamista.

Luottamuksellisuus ei koske:

--

- yhteenvedoa niiden testien tuloksista, joilla tuotteen tehokkuus ja sen vaarattomuus ihmisille, eläimille, kasveille ja ympäristölle on todettu,

--”

Direktiivi 2003/4

- 7 Direktiivin 2003/4 viidennessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Euroopan yhteisö allekirjoitti 25 päivänä kesäkuuta 1998 YK:n Euroopan talouskomission yleissopimuksen tiedon saannista, kansalaisten osallistumisoikeudesta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa (Århusin yleissopimus). Yhteisön lainsäädännön säännösten on oltava yhdenmukaisia yleissopimuksen kanssa, jotta Euroopan yhteisö voi liittyä siihen.”

- 8 Direktiivin 2003/4 2 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

- 1) ’ympäristötiedolla’ kirjallisessa, visuaalisessa, kuultavassa, sähköisessä tai muussa aineellisessa muodossa olevaa tietoa:
 - a) ympäristön osa-alueiden, kuten ilman ja ilmakehän, veden, maaperän, maa-alueiden, maiseman ja luontokohteiden, kosteikot sekä ranta- ja merialueet mukaan luettuina, tilasta, biologisesta monimuotoisuudesta ja sen osatekijöistä, joihin sisältyvät myös geeniteknisesti muunnetut organismit, ja näiden osa-alueiden välisestä vuorovaikutuksesta;

- b) erilaisista tekijöistä, kuten aineista, energiasta, melusta, säteilystä tai jätteistä, -- päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt mukaan luettuina, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin;
- c) toimenpiteistä, mukaan lukien hallinnolliset toimenpiteet, kuten politiikoista, lainsäädännöstä, suunnitelmista, ohjelmista, ympäristösopimuksista sekä toimista, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa a ja b alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin ja tekijöihin, sekä toimenpiteistä ja toimista, jotka on suunniteltu suojelemaan näitä osa-alueita;

--

- f) ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilasta, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, sekä elinolojen, kulttuurikohteiden ja rakennetun ympäristön tilasta, sikäli kuin a alakohdassa tarkoitettujen ympäristön osa-alueiden tila tai näiden osa-alueiden välityksellä mikä tahansa b ja c alakohdassa tarkoitettu seikka vaikuttaa tai voi vaikuttaa niihin;

--”

- 9) Direktiivin 2003/44 artiklan, jonka otsikkona on ”Poikkeukset”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot voivat säätää, että pyyntö saada ympäristötietoa voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti:

--

- d) kaupallisten tai teollisten tietojen luottamuksellisuuteen, jos kansallisessa tai yhteisön lainsäädännössä säädetään tällaisesta salassapidosta oikeutetun taloudellisen edun suojelemiseksi, mukaan lukien tilasto- ja verosalaisuuden säilyttämistä koskeva yleinen etu;

--

Edellä 1 ja 2 kohdassa mainittuja epämisperusteita on tulkittava suppeasti, ottaen kussakin yksittäistapauksessa huomioon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu. Kussakin yksittäistapauksessa tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua olisi verrattava epämisellä saavutettaviin etuihin. Jäsenvaltiot eivät voi 2 kohdan a, d, f, g ja h alakohdan osalta säätää, että pyyntö voidaan evätä, jos pyyntö liittyy ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin.

--”

10 Direktiivin 2003/4 11 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Kumotaan direktiivi 90/313/ETY 14 päivästä helmikuuta 2005 alkaen.

Viittauksia kumottuun direktiiviin pidetään viittauksina tähän direktiiviin liitteessä olevan vastaavuustaulukon mukaisesti.”

Päätös 2005/370/EY

11 Euroopan unionin neuvosto hyväksyi tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta päätöksentekoon sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa koskevan yleissopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta 17.2.2005 tehdyllä neuvoston päätöksellä 2005/370/EY (EUVL L 124, s. 1) tämän yleissopimuksen.

Kansallinen säännöstö

12 Vuoden 1962 torjunta-ainelain (Bestrijdingsmiddelenwet 1962) 22 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Yleisen hallintolain (Algemene wet bestuursrecht) 2 §:n 5 momentin mukainen salassapitovelvollisuus ei koske sellaisia torjunta-aineen osatekijöitä, jotka ovat vahingollisia ihmisille tai suojeltaville eläimille tai kasveille.

2. Jos asiakirjassa, joka tämän lain säännösten mukaisesti tai sen perusteella esitetään toimivaltaiselle ministerille, [CTB:lle] tai muulle henkilölle tai elimelle, on sellaisia tietoja tai asiakirjasta voidaan johtaa sellaisia tietoja, joiden salassapito on oikeutettua liikesalaisuuksien suojaamiseksi, toimivaltainen ministeri tai [CTB] päättää asiakirjat esittäneen hakijan kirjallisen pyynnön perusteella, että tiedot pidetään salaisina. Kyseiseen pyyntöön on liitettävä perustelut.

3. Toimivaltainen ministeri vahvistaa, mitä tietoja salassapitovelvollisuus ei koske.”

- 13 Terveys-, hyvinvointi- ja urheiluministeri, joka toimi yhteistyössä maatalous-, luonto- ja kalastusministeriön valtiosihteerin kanssa, muutti 19.10.1999 tekemällään päätöksellä torjunta-ainejäämiä koskevaa asetusta. Tässä muutoksessa vahvistetaan muun muassa torjunta-aine propamokarbin lehtisalaatissa tai sen pinnalla olevien jäämien sallituksi enimmäismääräksi 15 mg/kg.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 14 Propamokarbin lehtisalaatissa tai sen pinnalla olevien jäämien sallittua enimmäismäärää muutettiin Previcur N -nimisen tuotteen luvanhaltijan pyynnöstä. Bayer CropScience BV (jäljempänä Bayer) on tämän luvanhaltijan oikeudellinen seuraaja.
- 15 Pääasian kantajat pyysivät 31.1.2005 päivätyllä kirjeellä CTB:tä muun muassa toimitamaan niille kaikki tiedot, jotka olivat olleet lähtökohtana edellä mainitun jäämien sallitun enimmäismäärän vahvistamista koskevassa päätöksessä.

- 16 CTB eväsi 8.3.2005 tekemällään päätöksellä pääasian kantajien pyynnön vuoden 1962 torjunta-ainelain 22 §:n nojalla. Ne hakivat oikaisua tähän päätökseen 14.4.2005 päivätyllä kirjeellä.
- 17 CTB ilmoitti Bayerille 31.5.2005 pääasian kantajien esittämästä tiedonsaantipyynnöstä. Se tarjosi Bayerille mahdollisuutta esittää salassapitopyyntö kyseisiin asiakirjoihin sisältyvien tiettyjen tietojen osalta.
- 18 Bayer luetteli 13.7.2005 päivätyssä kirjeessä asiakirjat, jotka sisälsivät sen mukaan liikesalaisuuksia. Kyseessä olivat pääasiallisesti jäämiä koskevat tutkimukset ja kenttäkokeita koskevat selvitykset. Se pyysi, että nämä asiakirjat pidettäisiin salaisina.
- 19 CTB kieltäytyi 22.6.2007 antamasta tietoa jäämiä koskevista tutkimuksista ja kenttäkokeita koskevista selvityksistä liikesalaisuuksien suojaamiseksi. Se toimitti luettelon asiakirjoista, joista voitiin antaa jäljennös. Tätä luetteloa täydennettiin 17.7.2007 tehdyllä oikaisupäätöksellä.
- 20 Pääasian kantajat nostivat tästä 22.6.2007 tehdystä päätöksestä ja 17.7.2007 tehdystä oikaisupäätöksestä kanteen ennakkoratkaisupyynnön esittäneessä tuomioistuimessa. Nämä kaksi toimea muodostavat yhdessä riidanalaisen päätöksen.
- 21 Kansallinen tuomioistuin pohtii pääasiallisesti, ovatko kansallinen laki, jonka perusteella on kieltäydytty antamasta tiettyjä tietoja, ja tapa, jolla sitä on sovellettu käsiteltävässä asiassa, yhteensopivia direktiivistä 2003/4 johtuvien velvoitteiden kanssa.

- 22 Sen kysymys koskee täsmällisemmin ilmaistuna paitsi sitä, sovelletaanko direktiiviä 2003/4 ajallisesti käsiteltävän asian tosiseikkoihin, myös tässä direktiivissä säädettyä ympäristötiedon käsitettä. Se pohtii näet aluksi, ovatko tiedot, joita käytetään kasvin-suojeluaineen jäämien sallitun enimmäismäärän määrittelyyn, tällaisia ympäristötietoja, jotka kuuluvat näin ollen kyseisen direktiivin aineelliseen soveltamisalaan.
- 23 Todettuaan tämän jälkeen, että direktiivin 91/414 14 artiklassa säädetään liikesalaisuuksien ehdottomasta luottamuksellisuudesta, kansallinen tuomioistuin pohtii kyseisen artiklan ulottuvuutta, koska siinä täsmennetään, että tätä säännöstä sovelletaan ”sanotun kuitenkaan rajoittamatta – – direktiivin [2003/4] – – säännösten soveltamista”. Tämän viimeksi mainitun direktiivin 4 artiklassa annetaan sen mukaan etusija liikesalaisuuksien toimittamiselle niiden luottamuksellisuuden sijaan tai ainakin edellytetään, että kansallisten viranomaisten on suoritettava intressivertailu kyseessä olevien etujen välillä.
- 24 Lopuksi kansallinen tuomioistuin pohtii, voidaanko tämä intressivertailu suorittaa yleisesti ja yhdellä kertaa lainsäätäjän tai toimivaltaisen viranomaisen toteuttamissa toimenpiteissä vai onko se suoritettava tapauskohtaisesti.
- 25 Näissä olosuhteissa College van Beroep voor het bedrijfsleven on päättänyt lykätä asian ratkaisua ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiivin 2003/4 2 artiklassa mainittua ympäristötiedon käsitettä tulkittava siten, että se sisältää tiedon, joka esitetään kasvinsuojeluaineen lupaa (tai sen jatkamista) koskevan kansallisen menettelyn yhteydessä ja joka liittyy

elintarvikkeissa tai juomissa mahdollisesti esiintyvän torjunta-aineen, sen jäämien tai muunnostuotteiden enimmäismäärän vahvistamiseen?

- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi, mikä on -- direktiivin 91/414 14 artiklan ja -- direktiivin 2003/4 välinen suhde ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitettun tiedon kannalta merkityksellisiltä osin ja erityisesti voidaanko -- direktiivin 91/414 14 artiklaa soveltaa ainoastaan siltä osin kuin ei vaikuteta -- direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdassa säädettyihin velvoitteisiin?

- 3) Jos ensimmäiseen ja toiseen kysymykseen annettujen vastausten perusteella vastaajan on tässä tapauksessa sovellettava -- direktiivin 2003/4 4 artiklaa, seuraako kyseisen artiklan säännöksestä, jonka mukaan tiedon ilmaisemisella saavutettua yleistä etua on verrattava tiedon epäamisella saavutettuun erityiseen etuun, että vertaaminen on suoritettava soveltamisen tasolla, vai voidaanko mainittuja etuja verrata keskenään kansallisessa lainsäädännössä?"

Vaatus suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen

²⁶ Bayer ja Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie pyysivät 7.10.2010 päivätyllä kirjeellä suullisen käsittelyn aloittamista uudelleen; ne väittävät pääasiallisesti, että kysymys siitä, liittyvätkö pääasiassa kyseessä olevat tiedot direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin päästöihin, on käsiteltävä kontradiktorisessa menettelyssä. Nämä asianosaiset toteavat, että julkisasiamies on arvioinut tätä päästöjen käsitettä ratkaisuehdotuksessaan, vaikka yhtäältä kansallinen tuomioistuin ei ollut esittänyt mitään tätä koskevaa kysymystä ja toisaalta tietyt osapuolet eivät ole

esittäneet mitään väitteitä tämän käsitteen osalta ja ne, jotka ovat käsitelleet tätä kysymystä huomautuksissaan, ovat tulkinneet sitä täysin eri tavalla kuin kyseisessä ratkaisuehdotuksessa on tehty.

- 27 Tässä yhteydessä on muistutettava, että unionin tuomioistuin voi omasta aloitteestaan tai julkisasiamiehen ehdotuksesta taikka myös asianosaisten pyynnöstä määrätä työjärjestyksensä 61 artiklan mukaisesti suullisen käsittelyn aloitettavaksi uudestaan, jos se katsoo, että sillä ei ole riittävästi tietoa asiasta tai että asia olisi ratkaistava sellaisen argumentin perusteella, josta asianosaisilla ei ole ollut tilaisuutta lausua (ks. mm. asia C-42/07, Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, tuomio 8.9.2009, Kok., s. I-7633, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei sen sijaan määrätä asianosaisten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (ks. em. asia Liga Portuguesa de Futebol Profissional ja Bwin International, tuomion 32 kohta).
- 29 Unionin tuomioistuin katsoo julkisasiamiestä kuultuaan, että sen käytettävissä ovat käsiteltävässä asiassa kaikki seikat, jotka se tarvitsee vastatakseen kansallisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin, ja ettei asiaa ole tutkittava sellaisen väitteen osalta, josta ei ole keskusteltu unionin tuomioistuimessa.
- 30 Näin ollen suullisen käsittelyn uudelleen aloittamista koskeva pyyntö on hylättävä.

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

Alustavia huomautuksia

- 31 On todettava, että kansallinen tuomioistuin katsoo, että pääasiassa kyseessä olevia tosiseikkoja on arvioitava riidanalaisen päätöksen tekemispäivänä sovellettavan oikeuden nojalla. Se pyytää näin ollen unionin tuomioistuinta tulkitsemaan direktiiviä 2003/4, jota sovellettiin tuolloin. Alankomaiden hallitus ja komissio sitä vastoin katsovat, että tämän tulkinnan on tapahduttava direktiivin 90/313 säännösten pohjalta, koska se kumottiin direktiivillä 2003/4 vasta 14.2.2005 ja se oli voimassa sekä silloin, kun tiedot, joiden ilmaisemista pyydetään, toimitettiin toimivaltaiselle viranomaiselle, että silloin, kun viimeksi mainitulle viranomaiselle esitettiin ensimmäisen kerran tietojen ilmaisemista koskeva pyyntö.
- 32 Tästä on muistutettava, että lähtökohtaisesti uutta oikeussääntöä sovelletaan sen toimen voimaantulosta lukien, johon oikeussääntö sisältyy. Vaikka sitä ei sovelleta aikaisemman lainsäädännön soveltamisaikana syntyneisiin ja lopullisiksi tulleisiin oikeudellisiin tilanteisiin, sitä sovelletaan kuitenkin niiden tuleviin vaikutuksiin samoin kuin uusiin oikeudellisiin tilanteisiin (ks. vastaavasti asia C-428/08, Monsanto Technology, tuomio 6.7.2010, Kok., s. I-6765, 66 kohta). Toisin on vain – jollei oikeus toimien taannehtivuuskiellon periaatteesta muuta johdu –, jos uuteen sääntöön liittyy erityisiä säännöksiä, joissa vahvistetaan ajallista soveltamista koskevat edellytykset.
- 33 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että direktiiviin 2003/4, jolla kumotaan direktiivi 90/313, ei sisälly tämän osalta mitään erityistä säännöstä.

- 34 Lisäksi oikeus saada ympäristötietoa konkretisoituu vasta, kun toimivaltaisten viranomaisten on ratkaistava niille esitetty pyyntö. Kuten näet julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 28 kohdassa, näiden viranomaisten on vasta tässä vaiheessa arvioitava kaikkien asiaan liittyvien tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevien olosuhteiden valossa, onko pyydetty tiedot annettava.
- 35 Käsiteltävässä asiassa on todettava, että koska riidanalainen päätös on tehty direktiivin 2003/4 täytäntöönpanolle varatun määräajan päätyttyä, pääasian tosiseikkoja on joka tapauksessa arvioitava tässä direktiivissä määritellyn ympäristötietojen saamista koskevan oikeuden valossa, kun direktiivissä ei ole tältä osin muuta säädetty; direktiivin 3 artiklassa ei myöskään tehdä mitään eroa niiden tietojen luonteen osalta, joiden ilmaisemisesta siinä säädetään, sen mukaan, ovatko ne olleet toimivaltaisilla viranomaisilla ennen 14.2.2005 tai vasta tämän päivämäärän jälkeen.
- 36 Näin ollen unionin tuomioistuimen on vastattava esitettyihin kysymyksiin direktiivin 2003/4 valossa, niin kuin kansallinen tuomioistuin pyytää.

Ensimmäinen kysymys

- 37 Direktiivin 2003/4 2 artiklassa luetellaan tietoryhmät, joiden katsotaan olevan ympäristötietoa, johon unionin oikeudessa sovelletaan kyseisessä direktiivissä määriteltyä tietojen antamista koskevaa järjestelmää. Kansallisen tuomioistuimen esittämässä

ensimmäisessä kysymyksessä pyritään näin ollen pääasiallisesti selvittämään, kuuluvatko pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset tiedot johonkin näistä ryhmistä.

- 38 Tässä yhteydessä on todettava, että riidanalaisessa päätöksessä kieltäydytään antamasta tietoa jäämiä koskevista tutkimuksista ja kenttäkokeita koskevista selvityksistä, jotka on toimitettu direktiivin 91/414 soveltamisalaan kuuluvan tuotteen luvan jatkamista koskevassa menettelyssä. Antaessaan tätä viimeksi mainittua direktiiviä unionin lainsäätävä totesi erityisesti, kuten käy ilmi kyseisen direktiivin neljännestä perustelukappaleesta, että kasvinsuojeluaineilla ei ole yksinomaan suotuisia vaikutuksia kasvintuotantoon ja että niiden käyttö voi aiheuttaa uhkaa ja vaaroja ihmisille, eläimille ja ympäristölle, erityisesti jos niitä saatetaan markkinoille ilman virallista testausta ja hyväksymistä ja jos niitä käytetään virheellisesti.
- 39 Näin ollen ei voida kiistää sitä, että riidanalaisen päätöksen sisältämät tiedot, jotka koskevat elintarvikkeissa olevia kasvinsuojeluaineiden jäämiä, kuuluvat sellaisen lupamenettelyn yhteyteen, jonka tarkoituksena on nimenomaan ehkäistä uhkaa ja vaaroja ihmisille, eläimille ja ympäristölle. Tällä perusteella nämä tiedot ovat sellaisinaan omiaan koskemaan ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilaa, elintarvikeketjun saastuminen tarvittaessa mukaan lukien, kuten käy ilmi direktiivin 2003/4 2 artiklan 1 kohdan f alakohdasta.
- 40 Kyseisen 2 artiklan 1 kohdan f alakohdan mukaan tämän tyyppiset tiedot kuuluvat kuitenkin direktiivin 2003/4 soveltamisalaan vain sikäli kuin kyseisen 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen ympäristön osa-alueiden tila tai näiden osa-alueiden välityksellä mikä tahansa saman 2 artiklan 1 kohdan b ja c alakohdassa tarkoitettu seikka vaikuttaa tai voi vaikuttaa ihmisten terveyden ja turvallisuuden tilaan tai elintarvikeketjun saastumiseen.

- 41 Direktiivin 2003/4 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa viitataan ympäristön osa-alueisiin, kuten ilmaan ja ilmakehään, veteen, maaperään, maa-alueisiin, maisemaan ja luontokohteisiin, kosteikot sekä ranta- ja merialueet mukaan luettuina, biologiseen monimuotoisuuteen ja sen osatekijöihin, joihin sisältyvät myös geeniteknisesti muunnetut organismit, ja näiden osa-alueiden väliseen vuorovaikutukseen. Saman 2 artiklan 1 kohdan b alakohdassa puolestaan mainitaan erilaiset tekijät, kuten aineet, jätteet, päästöt ilmaan, veteen ja maaperään sekä muut ympäristöpäästöt, jotka vaikuttavat tai saattavat vaikuttaa 2 artiklan 1 kohdan a alakohdassa mainittuihin ympäristön osa-alueisiin.
- 42 Kasvinsuojeluaineiden jäämiä kasveissa, kuten käsiteltävässä asiassa lehtisalaatissa, tai niiden pinnalla koskevien tietojen antamisella voidaan selvittää, mille tasolle jäämien sallittu enimmäismäärä on vahvistettu, ja siten sillä pyritään rajoittamaan vaaraa biologisen monimuotoisuuden osatekijöiden muuttumisesta ja vaaraa näiden jäämien pääsemisestä erityisesti maaperään tai pohjaveteen. Vaikka tällaisiin tietoihin ei sisällykään sellaisinaan suoraan arviointia näiden jäämien seurauksista ihmisten terveyteen, ne koskevat sellaisia ympäristön osa-alueita, jotka uhkaavat vaikuttaa tähän terveyteen, mikäli kyseisiä jäämiä on liikaa, ja näillä tiedoilla pyritään selvittämään juuri tämä.
- 43 Näissä olosuhteissa ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/4 2 artiklassa mainittua ”ympäristötiedon” käsitettä on tulkittava siten, että se sisältää tiedon, joka esitetään kasvinsuojeluaineen lupaa tai sen jatkamista koskevan kansallisen menettelyn yhteydessä ja joka liittyy elintarvikkeissa tai juomissa esiintyvän torjunta-aineen, sen jäämien tai muunnostuotteiden enimmäismäärän vahvistamiseen.

Toinen kysymys

- 44 Kansallinen tuomioistuin tiedusteleo toisella kysymyksellään pääasiallisesti, onko direktiivin 91/414 14 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan siltä osin kuin ei vaikuteta direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdassa säädettyihin velvoitteisiin.
- 45 Aluksi on todettava, että direktiivin 91/414 14 artiklan toiseen kohtaan sisältyy luettelo asiakirjoista ja tiedoista, joita ei voida käsitellä luottamuksellisina. Näihin kuuluvat viidennessä luetelmakohdassa mainitut yhteenvedot ”niiden testien tuloksista, joilla tuotteen tehokkuus ja sen vaarattomuus ihmisille, eläimille, kasveille ja ympäristölle on todettu”. Näin ollen pääasiassa käsiteltävän kaltaisessa tilanteessa toimivaltaisten kansallisten viranomaisten on selvitettävä, tarkoitetaanko tämän 14 artiklan toiseen kohtaan sisältyvässä luettelossa kyseisiä tietoja ja asiakirjoja, ennen kuin ne selvittävät, mikä on Bayerin direktiivin 91/414 14 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla pyytämän luottamuksellisuuden suojan ulottuvuus.
- 46 Jotta voitaisiin antaa vastaus ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle, on muistutettava, että ympäristötiedon saamisen edellytykset vahvistettiin ensin direktiivissä 90/313, joka on kumottu direktiivillä 2003/4 14.2.2005 lukien.
- 47 Direktiivin 91/414 14 artiklassa vahvistettiin periaate, jonka mukaan markkinoille saattamista koskevien lupien hakijat voivat pyytää, että niiden toimittamia liikesalaisuuksia sisältävät tiedot säilyvät luottamuksellisina, ”sanotun kuitenkään rajoittamatta -- direktiivin 90/313 -- säännösten soveltamista”. Tämän viimeksi mainitun direktiivin 3 artiklassa säädettiin, että jäsenvaltiot voivat kieltäytyä antamasta

ympäristöä koskevaa tietoa, jos se liittyy kaupallisiin tai teollisiin salassa pidettäviin tietoihin.

- 48 Direktiivi 90/313 korvattiin direktiivillä 2003/4, jonka 4 artiklassa säädetään vähemmän tiukasta kaupallisten tai teollisten salassa pidettävien tietojen suojasta kuin direktiivien 91/414 ja 90/313 säännöksissä niitä yhdessä luettuina, koska siinä edellytetään sen ratkaisemiseksi, annetaanko ympäristötieto vaiko ei, että epäämällä saavutettavia etuja on verrattava tiedon ilmaisemiseen liittyvään yleiseen etuun.
- 49 Tässä asiayhteydessä on todettava, että direktiivin 2003/4 11 artiklan nimenomaisten säännösten nojalla direktiivin 91/414 14 artiklaa on 14.2.2005 lukien luettava siten, että siinä ei viitata enää direktiiviin 90/313 vaan direktiiviin 2003/4. Koska direktiiviin 2003/4 ei sisälly tämän osalta päinvastaisia säännöksiä, on direktiivin 91/414 14 artiklassa vastedes tarkoitetulle viittaukselle direktiiviin 2003/4 annettava täysi vaikutus.
- 50 Näin ollen kyseistä 14 artiklaa on luettava siten, että jäsenvaltioiden ja komission on varmistettava, että hakijoiden, jotka hakevat lupaa kasvinsuojeluaineiden markkinoille saattamiselle, toimittamia liikesalaisuuksia sisältävät tiedot säilyvät luottamuksellisina, jos nämä hakijat niin pyytävät ja jos jäsenvaltio tai komissio hyväksyy asianomaisten esittämät perustelut, sanotun kuitenkaan rajoittamatta direktiivin 2003/4 säännösten soveltamista.
- 51 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa on kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten, joille on esitetty toimitettujen tietojen salassapitopyyntö, tehtävänä käsitellä se kyseisessä 14 artiklassa säädettyjen edellytysten mukaisesti siten, että tämä käsittely ei johda siihen, että jos näille viranomaisille esitetään

myös samoja tietoja koskeva tiedonsaantipyyntö, ne jättävät noudattamatta niille nykyisin direktiivin 2003/4 nojalla kuuluvia velvollisuuksia.

- 52 Kyseiset velvollisuudet vahvistetaan direktiivin 2003/4 4 artiklan säännöksissä. Näissä säännöksissä sallitaan jäsenvaltioiden säätävän, että pyyntö saada ympäristötietoja – paitsi jos pyyntö liittyy ympäristöön joutuneita päästöjä koskeviin tietoihin – voidaan evätä, jos tiedon ilmaiseminen vaikuttaisi haitallisesti liikesalaisuuksien luottamuksellisuuteen, jos kansallisessa tai unionin lainsäädännössä säädetään tällaisesta salassapidosta. Niissä edellytetään kuitenkin myös, että tällaista epäämisperustetta on tulkittava suppeasti, ottamalla kussakin yksittäistapauksessa huomioon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu, ja että kussakin yksittäistapauksessa tiedon ilmaisemiseen liittyvää yleistä etua on verrattava epäämisellä saavutettaviin etuihin.
- 53 Näissä olosuhteissa toimivaltaisten viranomaisten on silloin, kun niille esitetään pyyntö saada ympäristötietoja, jotka kasvisuojeluaineiden markkinoille saattamista koskevan luvan hakija on toimittanut ja joiden osalta pyyntö direktiivin 91/414 14 artiklassa tarkoitettujen liikesalaisuuksien suojaamisesta vaikuttaa perustellulta, kuitenkin hyväksyttävä pyyntö saada näitä tietoja, jos ne koskevat päästöjä ympäristöön tai jos muissa tapauksissa tiedon ilmaisemiseen liittyvä yleinen etu on suurempi kuin epäämisellä saavutettava etu.
- 54 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että jos pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne ei kuulu direktiivin 91/414 14 artiklan toisessa kohdassa lueteltuihin tilanteisiin, kyseisen 14 artiklan ensimmäisen kohdan säännöksiä

on tulkittava siten, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan siltä osin kuin ei vaikuteta direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdassa säädettyihin velvoitteisiin.

Kolmas kysymys

- 55 Kansallinen tuomioistuin tiedustelee kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti sitä, onko direktiivin 2003/4 4 artiklaa tulkittava siten, että sen säännöksestä, jonka mukaan tiedon ilmaisemisella saavutettua yleistä etua on verrattava tiedon epäämiselä saavutettuun erityiseen etuun, seuraa, että vertaaminen on suoritettava kussakin yksittäistapauksessa, joka saatetaan toimivaltaisten viranomaisten käsiteltäväksi, vai voidaanko mainittu vertaaminen määrittää kansallisen lainsäätäjän toteuttamassa yleisessä lainsäädäntötoimessa.
- 56 Tässä yhteydessä on todettava direktiivin 2003/4 4 artiklan sanamuodosta käyvän ilmi, että unionin lainsäätäjä on säätänyt, että kyseinen intressivertailu on suoritettava kussakin yksittäistapauksessa.
- 57 Direktiivin 91/414 14 artiklan säännösten tai direktiivin 2003/4 minkään muun säännöksen perusteella ei voida katsoa, että tämän viimeksi mainitun direktiivin 4 artiklassa tarkoitettu intressivertailu voitaisiin korvata muulla toimella kuin arvioimalla näitä etuja kussakin yksittäistapauksessa.
- 58 Tämä seikka ei kuitenkaan ole esteenä sille, että kansallinen lainsäätäjä vahvistaa yleisellä säännöksellä kriteerit, joiden avulla voidaan helpottaa kyseessä olevien etujen vertailua, kunhan tässä säännöksessä ei vapauteta toimivaltaisia viranomaisia arvioimasta tosiasiallisesti ja erityisesti kutakin niiden käsiteltäväksi direktiivin 2003/4

perusteella esitetyn ympäristötietojen saamista koskevan pyynnön yhteydessä saatettua tilannetta.

- 59 Edellä esitetyn perusteella kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2003/4 4 artiklaa on tulkittava siten, että sen säännöksestä, jonka mukaan tiedon ilmaisemisella saavutettua yleistä etua on verrattava tiedon epäämisellä saavutettuun erityiseen etuun, seuraa, että vertaaminen on suoritettava kussakin toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi saatetussa yksittäistapauksessa, vaikka kansallinen lainsäätäjä vahvistaisikin yleisellä säännöksellä kriteerit, joiden avulla voidaan helpottaa kyseessä olevien etujen vertailua.

Oikeudenkäyntikulut

- 60 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Ympäristötiedon julkisesta saatavuudesta ja neuvoston direktiivin 90/313/ETY kumoamisesta 28.1.2003 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2003/4/EY 2 artiklassa mainittua ”ympäristötiedon” käsitettä on tulkittava siten, että se sisältää tiedon, joka esitetään kasvinsuojeluaineen**

lupaa tai sen jatkamista koskevan kansallisen menettelyn yhteydessä ja joka liittyy elintarvikkeissa tai juomissa esiintyvän torjunta-aineen, sen jäämien tai muunnostuotteiden enimmäismäärän vahvistamiseen.

- 2) Jos pääasiassa kyseessä olevan kaltainen tilanne ei kuulu kasvinsuojelua-ineiden markkinoille saattamisesta 15.7.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/414/ETY 14 artiklan toisessa kohdassa lueteltuihin tilanteisiin, kyseisen 14 artiklan ensimmäisen kohdan säännöksiä on tulkittava siten, että niitä voidaan soveltaa ainoastaan siltä osin kuin ei vaikuteta direktiivin 2003/4 4 artiklan 2 kohdassa säädettyihin velvoitteisiin.

- 3) Direktiivin 2003/4 4 artiklaa on tulkittava siten, että sen säännöksestä, jonka mukaan tiedon ilmaisemisella saavutettua yleistä etua on verrattava tiedon epäämisellä saavutettuun erityiseen etuun, seuraa, että vertaaminen on suoritettava kussakin toimivaltaisen viranomaisen käsiteltäväksi saatetussa yksittäistapauksessa, vaikka kansallinen lainsäätäjät vahvistaisikin yleisellä säännöksellä kriteerit, joiden avulla voidaan helpottaa kyseessä olevien etujen vertailua.

Allekirjoitukset